

Іщук Б. М., студентка

Науковий керівник: Волчек Р.М.,

к.е.н., доцент Одеський національний

економічний університет, м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПДВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Шлях із винайдення ефективної системи оподаткування ПДВ розпочався із моменту набуття Україною незалежності та триває й на цей час. Його реалізація здійснюється методом проб та помилок на шляху численного радикального реформування системи. При побудові моделі ПДВ використовувався досвід країн, які успішно впровадили цей податок, однак, застосувавши досвід країн із впровадження ПДВ, поряд із перевагами зазначеної системи оподаткування, до податкової системи України перейшли й чисельні вади цього податку. Частково це викликано складним механізмом адміністрування ПДВ, іншою мірою – численними змінами у законодавстві із справляння ПДВ. Тому актуальним є постійний аналіз та моніторинг тенденцій та нововведень країн Європейського Союзу (далі – ЄС) у реформуванні системи ПДВ для винайдення можливостей запобігання незаконному уникненню сплати податків до бюджету.

Останні зміни у системі реформування ПДВ обумовлено вектором руху економіки України у русі євроінтеграції, що обумовило вивчення та впровадження досвіду податкового адміністрування податку країн-членів ЄС. У вересні 2014 року Україна ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, відповідно до якої всі органи державної влади повинні забезпечувати ефективне виконання міжнародно-правових зобов'язань. Основним та центральним елементом Угоди є приведення законодавства України до права ЄС. Застосування ПДВ – є головною умовою інтеграції до ЄС.

З початку заснування ЄС у 1957 році (підписання Римського договору про створення Європейського Економічного Співтовариства (далі в тексті ЄЕС) було обрано напрям гармонізації податків з обігу в державах-членах співтовариства. Після підписання угоди країнами-учасниками ЄС надалі була прийнята низка директив щодо гармонізації законодавств держав-членів з регулювання непрямих податків. Повну уніфікацію принципів нарахування ПДВ у всіх країнах-учасниках затвердила шоста директива у 1977 р. 77/388/ЄЕС «Про гармонізацію законодавств держав-членів у сфері податків з обігу – спільна система податку на додану вартість: єдині умови обчислення».

Україна також вносить зміни до податкової системи залучаючи прогресивний досвід закордонних країн, в тому числі країн-членів ЄС. Наприклад, можна провести паралель між національним законодавством та регламентом № 904/2010 ЄС, який реалізував можливість отримання інформації для кожного зацікавленого суб'єкта щодо ідентифікаційного номеру платника ПДВ, імені та адреси будь-якої конкретної особи в електронній формі для будь-якого підприємця з метою перевірки їх партнерів або контрагентів. Аналогічний механізм із отриманням доступу щодо публічної інформації суб'єктів підприємницької діяльності наразі реалізований в Україні та успішно працює.

Так, на вимогу ст. 11 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» створена автоматизована інформаційна система «Єдиний державний реєстр онлайн». Відповідно до п. 2 постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» та на виконання наказу Міністерства юстиції України від 28 березня 2016 року № 897/5 «Про затвердження Переліку інформації, що підлягає оприлюдненню у формі відкритих даних, розпорядником якої є Міністерство юстиції України», з 18.04.2016 оприлюднено відкриті дані Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних usr.minjust.gov.ua. Наразі оприлюднена інформація оновлюється щотижнево та передбачає можливість отримання безкоштовного запиту; або ж отримання платного електронного витягу. У відповідності із Наказом ДПА України від 11.02.11 р. № 85 "Про запровадження електронного сервісу для платників податків – юридичних осіб" у режимі реального часу функціонує електронний сервіс із отримання інформації щодо індивідуального податкового номеру платника податків на Web - сторінці ДФС.

Україна підписала «Угоду про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» з ЄС у червні 2014 р., яка вимагає наближення державного законодавства до ряду нормативних актів ЄС у сфері непрямого оподаткування ПДВ. Так, згідно ст. 351 Угоди про асоціацію «сторони також посилюють і зміцнюють співробітництво, спрямоване на вдосконалення і розвиток податкової системи та податкових органів України, зокрема, посилення потужностей збору і контролю, з окремим наголосом на процедурах відшкодування ПДВ для уникнення накопичення заборгованості. Сторони намагаються покращувати співробітництво та обмін досвідом у боротьбі з податковим шахрайством, зокрема з «карусельним шахрайством» [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

У відповідності до тексту Угоди про асоціацію:

1. Сторони угоди виказують бажання «просувати процес реформ та адаптації законодавства в Україні, що сприятиме поступовій економічній інтеграції і поглибленню політичної асоціації»;

2. Передбачають, що «поглиблена і всеохоплююча зона вільної торгівлі, пов'язана з процесом широкомасштабної адаптації законодавства, буде сприяти подальшій економічній інтеграції до внутрішнього ринку ЄС, як це передбачено цією Угодою» (преамбула угоди);

3. Україна зобов'язана «імплементувати відповідні положення *acquis* ЄС до свого законодавства» та «здійснити необхідні адміністративні та інституційні реформи, необхідні для виконання цієї Угоди» (п. 2 ст. 56 Угоди);

4. «Сторони визнають важливість адаптації чинного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Україна забезпечує, щоб існуючі закони

та майбутнє законодавство поступово досягли сумісності з *acquis* ЄС» (п. 1 ст. 114 Угоди) [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Угодою про асоціацію з ЄС була встановлено наступні строки із приведення законодавства України до норм директив:

1. «Директива Ради ЄС № 2006/112/ЄС про спільну систему податку на додану вартість» від 28.11.2006 р. – п'ять років на впровадження за винятком ряду статей директиви.

2. «Директива Ради № 92/83/ЄЕС щодо гармонізації структур акцизних зборів на спирт та алкогольні напої» від 19.10.1992 року та «Директива Ради 92/84/ЄЕС про наближення акцизних зборів на спирт та алкогольні напої» - більшість норм директив повинні бути імплементовані протягом п'яти років з дати набрання чинності Угоди про асоціацію.

3. «Директива Ради № 2011/64/ЄС про структуру та ставки акцизного збору на тютюнові вироби» від 21 червня 2011 року – норми повинні бути реалізовані протягом двох років після набуття чинності Угоди, за винятком статей 7(2), 8, 9, 10, 11, 12, 14(1), 14(2), 14(4), 18 та 19, для яких графік імплементатії повинен бути встановлений Радою асоціації та має визначатись Радою асоціації.

4. «Директива Ради № 2008/118/ЄС стосовно загальних умов акцизного збору» від 16 грудня 2008 року - має бути імплементована через два роки після набрання чинності Угоди про асоціацію.

5. «Директива Ради ЄС № 86/560/ЄЕС про гармонізацію законодавства держав-членів про податки з обороту» від 17.11.1986 року – строки встановлюються графіком імплементатії, який затверджується Радою асоціації [1, с. 31-32].

Перелічений список реформ законодавства України на шляху євроінтеграції до законодавства ЄС не є сталим, що пояснюється недосконалістю діючої в Україні системи функціонування ПДВ з одного боку, та імовірними змінами у самому законодавстві ЄС. А отже, існує велика ймовірність, що переформатувавши всю систему оподаткування під вимоги директив ЄС, доведеться знов реформувати систему під нові зміни в законодавстві співдружності. Наразі ж двадцятий саміт «Україна – ЄС», який проходив 9 липня 2017 р. в Брюсселі показав, що очільники інституцій ЄС поки не готові до нових форматів європейської інтеграції України поза Угодою про асоціацію, однак готові до поглибленої співпраці в існуючих форматах. Отже, курс на поглиблення інтеграції в ключових моментах висувається найбільш оптимальною стратегією для України впродовж найближчих років.

Список використаних джерел:

1. Імплементатія Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: торговельна та бюджетно-податкова сфери: Матеріали міжнародної конференції «Угода про асоціацію: економічні тригери», 2015. Київ: Міжнародний центр перспективних досліджень, 2015 р. 43 с.

2. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 №755-IV: зі змінами і доповненнями від 31.01.2019 2673-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

3. Про запровадження електронного сервісу для платників податків - юридичних осіб: Наказ ДПА України від 11.02.2011 р. № 85. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0085837-11>.